

Ilustrirani Slovenec

Leto V Tedenska priloga »Slovenca« (št. 137) z dne 16. VI. 1929 Štev. 24

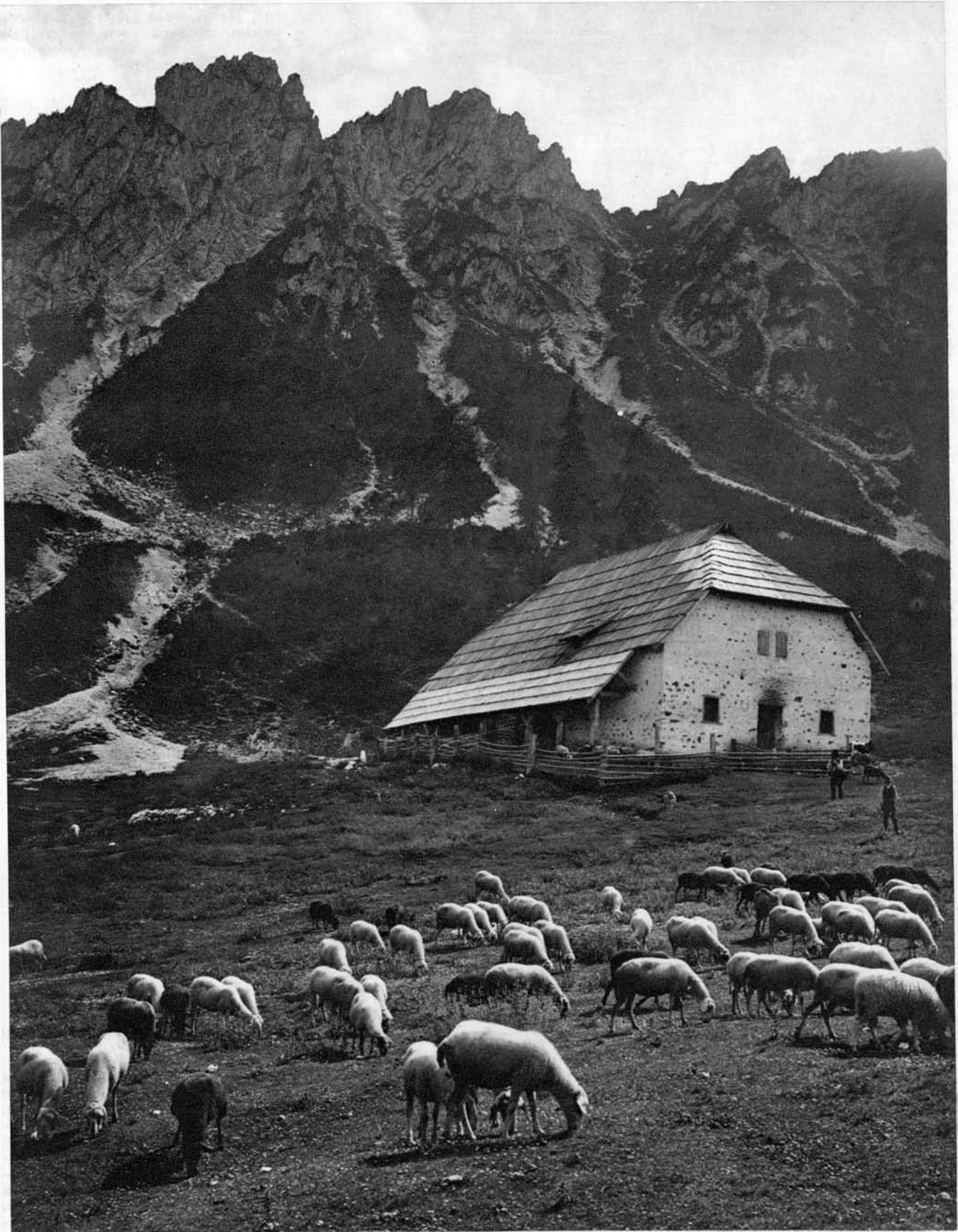

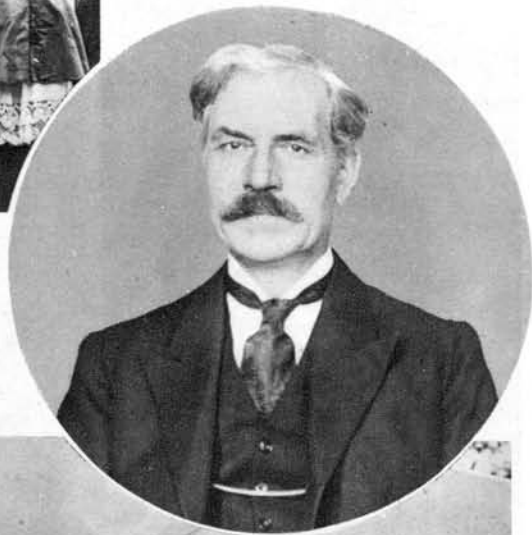
Foto: Fr. Krašovec.

Lepote naše slovenske zemlje: Pod Sv. Višarjami

Pričetek svetovaclavskih svečanosti v Pragi

Letošnje svetovaclavske svečanosti, ki bodo trajale vse poletje in ki se jih udeležijo prve dni julija tudi Slovenci v prav častnem številu, so se pričele s slovesno posvetitvijo sedaj dovršene veličastne katedrale sv. Vida v Pragi, kjer so shranjeni svetnikovi smrtni ostanki. Slika nam kaže slovesno posvetitev katedrale ob navzočnosti najvišjih čeških cerkvenih dostojanstvenikov.

Spodaj:

Ramsay Macdonald

voditelj angleške delavske stranke, ki je dosegla pri volitvah 30. maja nepričakovano velik uspeh in hudo porazila konservativce in liberalce. Dočim so imeli v prejšnjem parlamentu konservativci 400 mandatov, delavska stranka 162 in liberalci 46, so jih na dobili sedaj delavci 288, konservativci 254 in liberalci 57. Čeprav delavska stranka še nima absolutne večine, ki znaša 308 poslancev, je vendarle računati z Macdonaldovo vlado, kar utegne imeti dalekosežni vpliv na vso svetovno politiko.

Nov rekord v zrakoplovstvu

Zrakoplovstvo se izza vojne razvija od leta do leta bolj in že danes spada med najvažnejša prometna sredstva, njegova bodočnost je pa vprav nedogledna; saj se mu vedno bolj umikata čas kakor tudi prostor. Pred kratkim je bil dosežen nov svetovni višinski rekord, ki znaša že nad 12.000 m, skoro istočasno so pa dosegli trije ameriški piloti (glej sliko na desni) z letalom »Trije mušketirji« nov rekord glede trajnostnega leta, ki znaša sedaj že 174 ur. Nad 1 teden dni so torej brez prestanka vztrajali v zraku in če se ne bi pripetila motorju mala nezgoda, so hoteli ostati v zraku celih 250 ur. Z bencinom so se prekrbovali med letom.

Zborovanje vagabundov

v Stuttgartu. O binkoštilh se je vršilo v nekem gozdiču pri Stuttgartu velezanimivo zborovanje. Sešli so se namreč vagabundi iz vse Nemčije, da razpravljajo o svojih »stanovskih interesih«. Nad sto oseb, ki čutijo v svojih žilah potrebo po rednem pohajkovanju, in med katerimi se nahaja mnogo duhovitih in nadarjenih mož, je bilo navzočih. Nemški vagabundi izdajajo celo lastno glasilo, »ki se bori za njih pravice«. Slika nam kaže zborovanje med govorom njih voditelja, dr. W. Hammelratha iz Bonna.

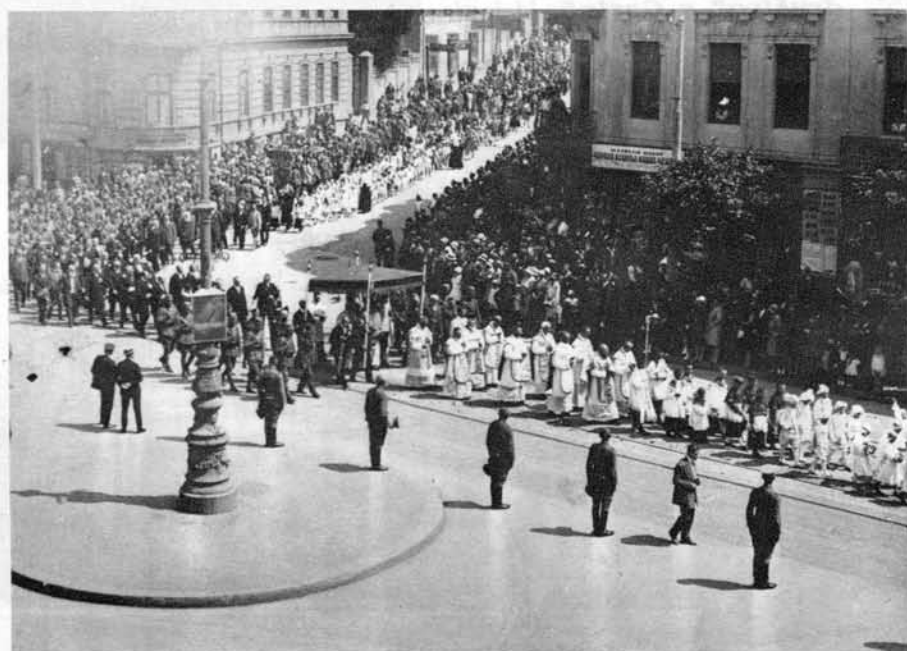
General Sava Tripković

novi poveljnik naše Dravske divizije, ki je Ljubljčanom v prijetnem spominu še izza prejšnjih let, ko je služil v Ljubljani.

S procesa proti Puniši Račiču in tovarišem

Dne 27. maja je pričel v Belgradu proces proti Punišu Račiču in tovarišema, ki je trajal skoro 14 dni in vzbujal silno pozornost tudi v inozemstvu. Slika nam kaže obtožence, in sicer od leve na desno: Puniša Račiča, D. Jovanovića in T. Popovića. Prvi je bil obtožen znanega umora hrvaških poslancev 20. junija 1928, ostala dva pa soudeležbe pri tem umoru. Puniša Račič je bil obsojen na 20 let robije, ostala oproščena.

Procesija sv. Rešnjega Telesa v Belgradu

Sijajno, kakor še nobeno leto, se je vršila v nedeljo 2. junija v Belgradu procesija sv. Rešnjega Telesa. Vodil jo je nadškof dr. Rodić, udeležili so se je pa razen kraljevega zastopnika, polkovnika R. Zlatanovića, tudi ministri dr. Korošec, dr. Srskić in dr. Frangeš kot zastopniki vlade, ter razni drugi odličniki. Vernikov je bila nepregledna vrsta in srbski listi se izražajo o njej jako laskavo, priznavajoč, da je od leta do leta bolj majestetična, kar je znak, da število belgrajskih katoličanov hitro narašča. Tudi sicer se razvija katoliško versko življenje v Belgradu vedno lepše, zato postaja tudi zidava dostojne stolnice vedno nujnejša.

Hrvaški romarji, s svojimi škofi na čelu, v Rimu

Sredi meseca maja je romalo v Rim več sto Hrvatov in njih škofje so imeli ob tej priliki tam važna posvetovanja. Na sliki vidimo v sredini našega poslanika pri Vatikanu Simića, levo od njega nuncija Pellegrinettija, mostarskega škofa Mušića, šibeniškega škofa Mileto, hvarskega škofa in križevskega škofa Njaradyja; desno od Simića pa zagrebškega nadškofa dr. Bauerja, djakovskega škofa dr. Akšamovića, apost. administratorja za Banat Budanovića in novega dubrovniškega škofa dr. Carevića.

Iz blejske okolice

K današnjemu prosvetnemu dnevu v Gorjaš

Župnija gorjanska se sme prištevati med najlepše na Gorenjskem. Oddaljena slabo uro peš hoda od Bleda spada še popolnoma v njegovo krasno okolico ter združuje v sebi veliko naravnih lepot. Krasen razgled, posebno s hriba Višelnica, se ti odpira iz Gorij malone po celi Gorenjski; na eni strani Stol in pozimi ob solncu se svetlikajoča kočča, Begunjščica in v daljavi Storžič in Sv. Jošt. A v dolini same vasi in večji kraji, kakor Radovljica s svojim visokim cerkvenim stolpom, Lesce z različnimi novimi tovarnami in tik v dolini blejski Grad z jezerom. Zadaž za vasjo se odpre dolina Radovna z vedno, tudi poleti, mrzlo vodo in na koncu te doline proti nebu štrleči Triglav. Tu veje hladen planinski zrak, ki tudi pozimi ni preveč mrzel, ker vse hujše vetrove zapira Triglavsko skupina.

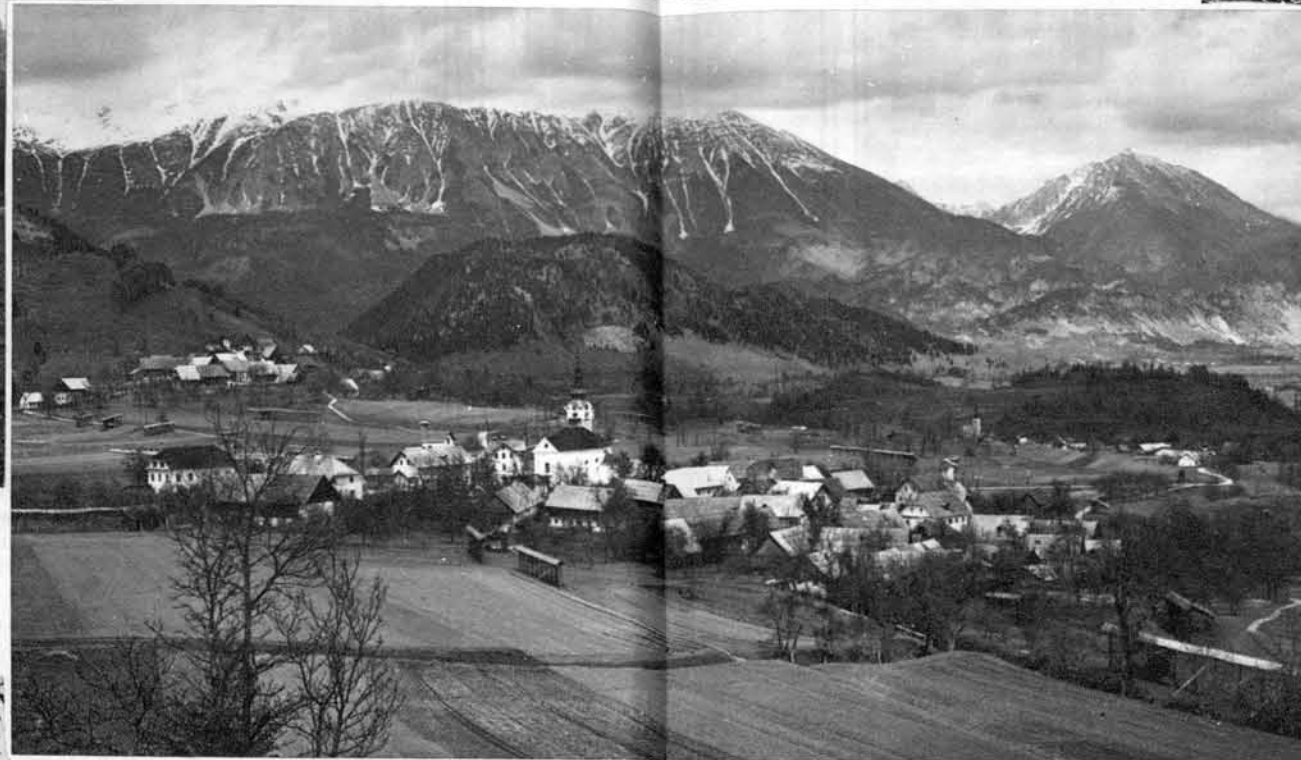
Župnija šteje okrog 2300 prebivalcev, ki so povečini kmetje in delavci v različnih tovarnah, kakor na Dobravi, Jesenicah in pri različnih parnih žagah, vsaj so že v kraju samem dve. Bolj kakor s poljem, se preživljajo z vožnjo lesa in izdelovanjem drv. V bližini je znana Pokluka s smrekovim in bukovim lesom, ki je last šumske uprave. »Pokluka je zlata sklada za Gorjance«, ki imajo premalo zemlje.

Gorje so pa tudi lepa izletniška točka, posebno znan je dobri dve uri oddaljeni Mrzli studenec. Tu je tudi več

Planinski pašnik živinorejske zadruge v Gorjah na Pokluki.

Na desni: **Gorje pri Bledu**

Spodaj: **Dom »Kmetijskega društva« v Gorjaš**, ki je obhajalo lani svojo tridesetletnico.

Mrzli studenec priljubljena planinska izletniška točka pri Gorjah.

Spodaj: **Novi prosvetni dom v Gorjaš**, ki ga bodo danes blagoslovili.

lovskih in pastirskih koč; v t. zv. Gozdarski koči ima kraljeva rodbina svojo sobo. Slabo uro od Mrzlega studenca je Rudno polje, res polje, posejano z velikanskimi smrekami, ki so tudi last erarja. Tudi tu so kočče za lovce in čuvaje gozdov. Poleti in pozimi kar vrvi življenje v teh gozdih. Pa tudi veliki pašniki so v teh krajih. Znani »Repečnikov rovt«, last živinorejske in konjerejske zadruge v Gorjah, je poleti poln goveje živine in konj, ki se pasejo po teh planinah.

Razen te zadruge pa je v župniji še več drugih zadrug. Mlekarska zadruga ima svoj dom. Najbolj razvito je »Kmetijsko društvo«, ki ima tudi lasten dom.

Tudi za prosveto so ljudje zelo dovezetni. Letos praznujejo 50 letnico Kat. balnega društva. Za ustanovitev društva je leta 1879. prvi sprožil misel pisatelj in tukajšnji rojak Matej Tonejc (Samostal). Ze spočetka so mislili na prosvetni dom. Vse delo je vzel v roke g. Janko Žirovnik, sedaj nadučitelj v pokojju. In leta 1884. je dvorni svetnik g. prof. Fr. Šuklje otvoril Gorjanski dom. Dolgo je društvo delalo v tej hiši. Kmalu pa je postala pretesna. Ko je prišel v Gorje za kaplana g. Fr. Markež, se je sprožila nova misel, da bo treba sezidati novo hišo, ki bo ustrezala novim zahtevam. In prav v tem času bo blagoslovljen novi Gorjanski dom, ki je eden največjih na Gorenjskem.

Na levi:

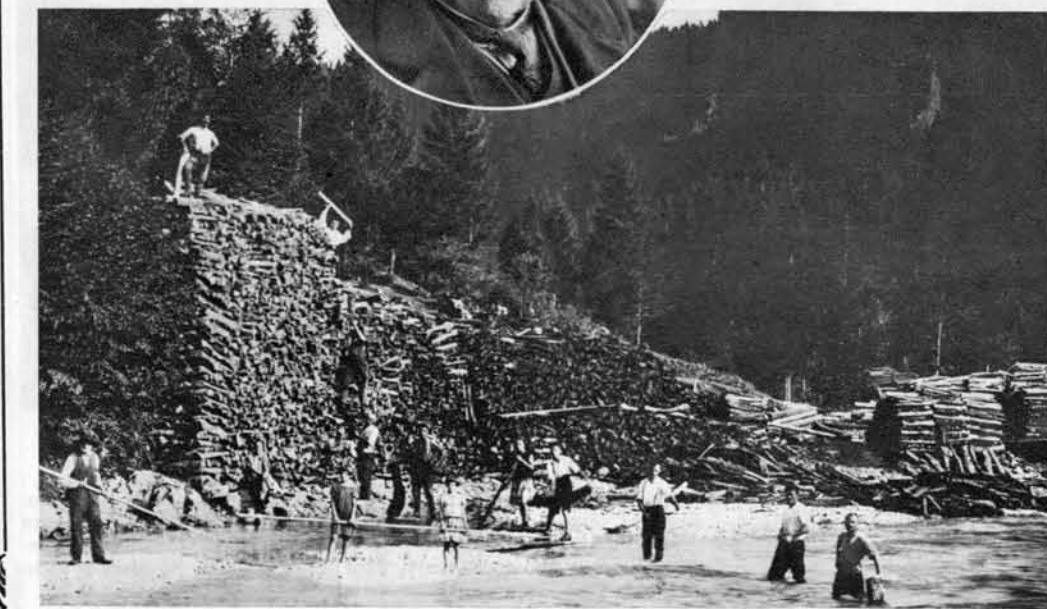
Janko Žirovnik

znani harmonizator slov. nar. pesmi in eden izmed ustanoviteljev »Prosvet. društva« v Gorjah.

Na desni:

Tip gozdnega čuvaja iz gozdov v okolici Gorij (Prežel z Rudnega polja).

Razvaline nekdanje železoltvarne v Radovni pri Gorjaš, nekoč last sv. Heme, sredi preteklega stoletja je bila pa opuščena.

Na levi: **Spravljanje drv** po Radovni. — Na desni: **Katoliško bralno društvo** v Gorjah, ki slavi danes svojo 50 letnico.

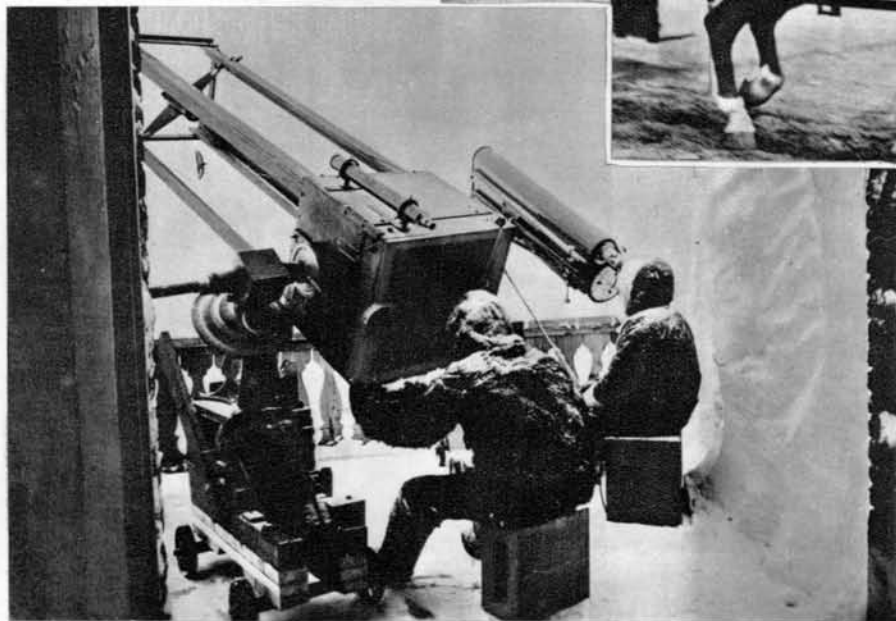
Avto

že davno ni več le za luksus, temveč opravlja od leta do leta važnejše službe. Berlinski mesarji so uvedli že celo mesnice na avtomobilih, s katerimi oskrbujejo s svežim mesom vse predkraje in vasi v okolici.

Redka tovariša

Da so tudi med živalmi mogoča prav prijateljska sožitja, nam kaže zgornja doga, ki z mirno potrpežljivostjo dovoljuje opici, da preiskuje njen jezik.

Na levi:

Zvezdoslovci v snegu in ledu

Zvezdoznanstvo je navadnemu smrtniku ena najčudovitejših znanosti. Zahteva pa res tudi silne vztrajnosti. Slika nam kaže zvezdoslovce pri njih daljnogledih v astronomskem observatoriju na Jungfrauenjochu (3456 m visoko, v Bernskih Alpah). Obdani od visokih snežnih sten sede zvezdoslovci v kožuhih pri svojem poslu.

Spodaj:

Zanimiva cesta

V Ameriki, kjer menda ne vedo kam z denarjem, so zgradili nedavno 2500 čevljev (762 m) dolgo valovito cesto, ki služi za preizkušnjo jakosti avtomobilov. Razlika med vzpetinami in poglobitvami znaša poldrugi meter in zahteva baje od šoferja, kakor tudi od avtomobila samega mnogo napora in trdnosti.

Spodaj:

Pred kratkim se je vršila v Alsterstadtu (Nemčija) velika razstava severnonemškega kmetijstva, ki je nudila vse polno najrazličnejših zanimivosti in novosti. Med drugim je bil razstavljen tudi poseben aparat, ki potom posebnega dinamometra natančno izmeri in določi moč konja. S tem so pri konjskih kupčijah nemogoče kakršnekoli prevare.

Mlada umetnica med ameriškimi Slovenci

11 letna Karolina Gučkova iz Anaconda (država Montana v Zedinjenih državah), hčerka slovenskega uradnika neke tamošnje tovarne, doma s Štajerske. Mala umetnica je jako nadarjena in že kot 6 letno dekletce je l. 1924. igrala v domačem mestu ob priliki božičnice. Nato je nastopila še večkrat ter žela vselej navdušeno priznanje poslušalcev, a največje priznanje si je pridobila lani, ko je igrala ob priliki otvoritve anacondske radiooddajne postaje. Nadarjeni mladi umetnici iz verne in narodno zavedne slovenske ameriške rodbine se obeta še velika prihodnost.

Ženske pregledajo v časopisu navadno najprej mrtvaška naznanila, nato »Kaj je novega«, za tem pa še »Sveta življenje in vrvenje«, a osemletna Mimica iz Ljubnega na Gorenjskem prebere vsak dan ves časopis od uvodnika do inseratov.

Spodaj:

Prekmurski delavci odhajajo za kruhom

Prekmurje je jako gosto naseljeno, zato mora iskati vsako leto na tisoče moških in žensk zaslužka na tujem, da se morejo preživeti čez zimo. Časih so hodili na madžarska veleposestva, zadnja leta pa zahajajo deloma na Belje, deloma pa v Nemčijo, kjer jih jako cenijo kot izvrstne poljske delavce. Slika nam kaže odhod večje skupine v Nemčijo, kjer ostanejo do zime.

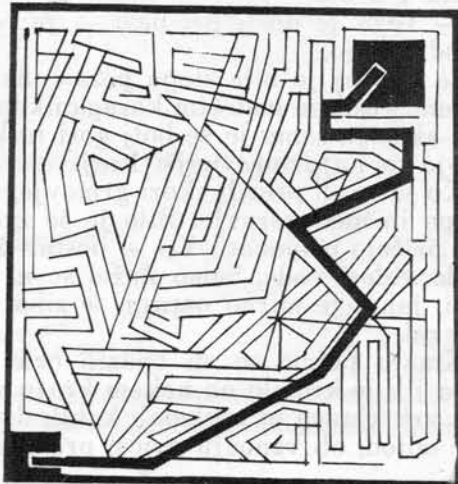

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49

K današnji uganki: Premesti števila od 1 do 49 v kvadratu tako, da bodo vse vodoravne in horizontalne vrste po sedem števil, kakor tudi obe diagonali, imele vsoto 175. — Za pravilno rešitev se razpisujeta nagradi, ki sta označeni pod uganko.

V desnem kotu prinašamo rešitev uganke v »Il. Slovenec« št. 21. Z debelo črto je označena najkrajša pot, ki vodi od vhoda do hiše.

Vseh rešitev je prispelo 91. I. nagrado je dobila Štefi Pišovec, Celje, in II. nagrado Ivan Drnovšek, Sava pri Litiji.

Za pravilno rešitev se razpisujeta: I. nagrada: Prešeren, Zbrano delo. — II. nagrada: Conan Doyle, Znamenje štirih.

Naš modni kofiček

Letni plašč

Letošnja moda z velikim podarkom uveljavlja tako imenovani »komplet«: plašč, obleka, klobuk, šal, rokavice, nogavice in čevlji tvorijo popolno enoto. Ni dvoma, da se dajo s takim aranžmanom doseči posebno izbrani učinki; toda praktičen pa »komplet« ni in bi ga bilo uporabljati le za slovesnejše prilike, odnosno večerne prireditve. — Za vsakdanjo rabo je pa treba takih komadov, ki jih je mogoče nositi v vsaki možni kombinaciji.

In tu zavzema praktičen letni plašč prvo mesto. To je plašč, ki nam služi skozi tri letne čase: pomlad, poletje in jesen, in ga moremo nositi v mestu in na potovanju, v letovišču in morskem kopališču, sploh vselej in povsod, kadar zahteva vreme varstvo proti hladu in dežju. — Razumljivo je, da zahteva komad, ki naj nam tako vsestransko služi, čim najsolidnejši material, čim najboljše blago. Tu pomenja štedenje gotovo izgubo, tembolj, ker hočemo in moremo tak plašč nositi leta in leta. Saj je njegova potreba in uporabnost tako neobhodna in očitna, da ga nobena moda ne more izključiti. Veselje bomo pa imeli s takim komadom le tedaj, ako bo popolnoma prilagoden svoji svrhi in bo obenem kazal odličen okus.

Poleg kakovosti blaga prihaja v poštev barva, ki ne sme nikoli biti kričeča, marveč nevtralna. Tudi ni izbrati blaga z velikimi, izrazitimi vzorci. Kar se tiče kroja, se ni treba pri praktičnem plašču nikoli ozirati na vse muhe zadnje mode. Raven, čim manj razrezan plašč, dovolj obilen, da se je moči vanj dejansko zaviti, je vedno modern in prav letos izrečno zopet. Isto velja o paletot-ju, le da je ta nekoliko krajši, tako da se vidi izpod njega rob obleke približno za pol pedi visoko. Ranglan, ki se posebno prilaga

vitkim postavam, in princesni plašč, sta letos posebno priljubljena. Naša slika kaže nekaj vzorcev modernih plaščev.

Nekaj drugega je

razkošen poletni plašč,

ki ga predstavlja naša druga slika. Ta paradni komad je zamišljen za sprehajališča v velikih svetovnih kopališčih. Ukrojen je iz najfinejšega belega sukna in bogato obšit s pristnim rdečim lisičjim krznom.

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XVI. poglavje.

Vsi so ustavili konje in jahali naprej v koraku. Kmalu so itak morali prav počasi potovati. Žužel je zavil v hrib. Ko so se spustili zopet navzdol, so zagledali čudno grmovje: imelo je drobno, zeleno listje, samo pa je bilo vse rumeno, kakor da bi bil kdo prevlekel sleherno vejico z zlato svilo. Vsak grmič se je kar svetil, tako se je lesketal na solncu!

Sli niso še nikoli videli kaj takega, a kmalu so se morali čuditi drugi stvari: jerebicam. Kakor miši v skednju so tekale cele jate od enega grma do drugega, na tisoče jih je bilo.

Grigorij in Nilka jih nista mogla mirno gledati; skočila sta na tla in pričela metati kamenje; ubila sta kakih deset ptic, jih zvezala z vrstico in zopet skočila v sedlo.

— Tega je dosti pri nas! — je rekel Žužel, — povsod tekajo.

Še naprej je bila stepa poraščena z drugim grmovjem, visokim bodečim karaganikom. Ta je sličen ruski akaciji, samo je še bolj gost in košat; za jerebice je to najpripravnejši kraj.

Ko so se sli prerili skozi grmovje, so prišli zopet v stepo in med gorovje. Bilo je še zgodaj, a solnce je že pričelo pripekati. Vsi so postali žejni, a nikjer ni bilo videti vode. Samo Žužel se ni oziral na vse strani, jahal je mirno naprej, se zibal in nekaj tiho prepeval.

Kmalu potem so sli opazili orle ali kragulje: veliko jih je krožilo na nekem kraju v zraku. Prišli so na vrh klanca in zagledali kakih dvajset korakov daleč odtod, ob vznožju griča, pravo črno kašo: to-

liko ptic se je pretepalo tam, bilo s perotmi in hripavo kričalo. Sli so prišli prav blizu, a kragulji se niso za nje brigali: niso zleteli proč, samo bolj tihi so postali.

— Kaj pa je to, menda leži človek tam? — se je prestrašil Vedenej Savič in nategnil povodec. Vsi so se ustavili.

Poslovodja se ni zmotil: na tleh, z obrazom navzgor, je ležal mrtev sojot. Desna roka mu je bila vržena nazaj in bila, kakor tudi ves obraz, obrana od kljunov do samih kosti. Ptice so mrliču sedele na prsih in na še ne načetih nogah.

— Ali so ga umorili, ali kaj? — je plašno vpraševal Vedenej Savič.

— Kdo naj bi ga bil umoril? Sam je crknil... — je mirno odgovoril Žužel.

— Zakaj pa leži tako sredi stepe?

— Kje pa naj bi ležal? Če kdo crkne, ga privlečejo iz jurte ven in pustijo v stepi.

Vedenej Savič je pljunil in odjahal proč. Zadaj pa so zopet zahreščali jezni glasovi, zaloputale peroti in se zopet pričel še bolj srdit pretep.

— Še strah jih ni, kraguljo golazen! — je rekel poslovodja.

— Kaj bi jih bilo strah? — je odgovoril Žužel. — Kragulju nihče ne sme kaj storiti, imamo tako postavo!

Poldne je že minilo, ko so slednjič priromali sli do vode, majhnega potočiča. Vsi so se do sita napili, opulili jerebice, jih nataknilo na palčice in jih začeli peči nad ognjem. Izvrstno kosilo so imeli in potem so šli vsi počivat: prečkati so morali najhujšo vročino. Počivali pa so slabo. Solnce je stalo na višku. Karaganik je vrgel samo kakor brizgi drobne sence na tla, pa niso nič zalegli.

(Dalje prihodnjič.)